

Hur vanligt förekommande är arbetsutmattning hos yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården som arbetar med palliativ vård?

RESULTAT

Arbetsutmattning kan förekomma hos yrkesutbildade som arbetar med palliativ vård inom hälso- och sjukvården

- Av de yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården som deltog i undersökningarna förekom det arbetsutmattning i genomsnitt bland 17,3 procent.

Det kan förekomma skillnader i frekvensen av arbetsutmattning mellan arbetsenheter

- Mest förekom arbetsutmattning inom hemvården (19,6 procent)
- och minst på hospicehem (14,2 procent).

Det kan finnas yrkesspecifika skillnader i förekomsten av arbetsutmattning

- Arbetsutmattning förekommer mest hos socialarbetare (27%) och sjukskötare (18,6 %) minst är förekomsten bland läkare (15,1%)
- bland sjukskötarna förekom det mest trötthet av utmattningsgrad (19,5 %) och cyniskhet (8,2 %).
- Nedsatt yrkesrelaterad självkänsla förekom minst bland läkarna (41,2%)

Det kan finnas skillnader i upplevelsen av arbetsutmattning

- oftast visade sig arbetsutmattningen som nedsatt yrkesrelaterad självkänsla (19,5 %).
- näst mest visade den sig som trötthet av utmattningsgrad (17,5 procent).
- minst som cyniskhet (6,5 procent).

SAMMANFATTNING

Bland de yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården som arbetar med palliativ vård förekommer arbetsutmattning som vanligtvis tar sig uttryck som sänkt yrkesrelaterad självkänsla.

Arbetsutmattning förekommer mer bland de yrkesutbildade som arbetar inom hemvården än bland de som arbetar på hospicehem.

Det är viktigt att identifiera tecknen på arbetsutmattning och att reagera ändamålsenligt på dem. Detta stöder orken i arbetet hos dem som arbetar med palliativt vårdarbete, vilket direkt avspeglar sig på kvaliteten på vården som patienterna får.

BAKGRUND

I och med att vården och den medicinska vetenskapen har utvecklats har människans förväntade livslängd ökat. Detta har medfört ett ökat behov av palliativ vård. De yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården som arbetar med palliativ vård utsätts för många utmaningar som orsakar fysisk, psykisk och mental belastning och ökar den arbetsrelaterade stressen. Om man inte reagerar på dessa i tid finns risken för arbetsrelaterad utmattning¹. Enligt en undersökning från 2011 lider 24 % av arbetande kvinnor i Finland av lindrig arbetsutmattning och 3 % av allvarig arbetsutmattning. Motsvarande siffror hos män är 23 %² och 2 %². Återhämtning från arbetsutmattning förutsätter att de faktorer som är kopplade till arbetet identifieras och arbetstagarens personliga resurser stärks. Obehandlad kan arbetsutmattning om den blir långvarig leda exempelvis till depression¹.

Förekomsten av arbetsutmattning inom palliativ vård

17%

av hälso- och sjukvårdens yrkesutbildade

19%

av sjukskötarna

20%

visade sig oftast som sänkt yrkessjälvkänsla

Hur vanligt förekommande är arbetsutmattning hos yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården som arbetar med palliativ vård?

MATERIAL
OCH
METODER

Evidenstipset baserar sig på en systematisk översikt* av god kvalitet från 2017. Översiktens syfte var att granska förekomsten av arbetsutmattning bland sådana yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården som arbetar inom palliativ vård och som tog hand om patienter som är minst 18 år gamla. Översiktens resultat baserar sig på de ursprungliga studierna (n = 8, sammanlagt 1 406 yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården) varav sju använde Maslachs allmänna bedömningsmetod för arbetsutmattning vars struktur består av tre faktorer: trötthet av utmattningsgrad, cyniskhet samt sänkt yrkessjälvkänsla yrkesrelaterad självkänsla⁴. I en av de ursprungliga studierna utvärderades förekomsten av arbetsutmattning. Översiktens metodologiska genomförande beskrivs närmare i den ursprungliga publikationen*. Kvaliteten på översikten bedömdes enligt JBI:s kriterier för bedömning av systematiska översikter**.

ANVÄND-
BARHET
I FINLAND

Resultaten av översikten kan tillämpas inom den finländska och hälso- och sjukvården eftersom behovet av palliativ vård ökar då befolkningen blir äldre. WHO bedömer att 30 000 finländare kommer att behöva palliativ vård i slutskedet av sitt liv³. Var och en har rätt till en god palliativ vård. Detta främjas av att de yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården som arbetar med palliativ vård mår bra. Det är viktigt att utveckla och genomföra interventioner som strävar efter att minska nivån på utmattningen. De som arbetar inom hälso- och sjukvården ska vara medvetna om hur vanligt förekommande utmattning är inom palliativt vårdarbete samt kunna identifiera och reagera på den.

Här finns mer information om arbetsutmattning⁵ och om palliativt vårdarbete³ i Finland.

SAMMAN-
FATTNINGENS
SKRIBENTEN

Määttä Saija¹, HYH-studerande, ss
Määttä Suvi¹, HYH-studerande, hv
Niemelä Eija¹, överlärare, HVD
Kiviniemi Liisa¹, överlärare, HVD
Tuomikoski Anna-Maria¹, överlärare, HVD
Konttila Jenni², forskare, HVD, ss

¹Oulun ammattikorkeakoulu, ²Hoitotyön tutkimussäätiö

DEN URSPRUNGLIGA PUBLIKATIONEN

***Parola V, Coelho A, Cardoso D, Sandgren A, Apostolo J.** Prevalence of burnout in health professionals working in palliative care: a systematic review, 1905–1933. Joanna Briggs Institute. 2017. DOI: 10.11124/JBISRIR-2016-003309
 ** **Översikts kvalitet:** Hög (11/11, JBI: [Checklist for Systematic Reviews and Research Syntheses](#)).

ANDRA ANVÄNDA KÄLLOR

1. **Ahola K, Tuisku K, Rossi H.** 2018. Työuupumus (burnout). Lääkärikirja Duodecim. 29.6.2018. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00681 (på finska)
2. **Koskinen S, Lundqvist A, Ristiluoma N.** 2012. Terveys, toimintakyky ja hyvinvointi Suomessa 2011. THL 2012. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90832/Rap068_2012_netti.pdf (på finska)
3. **STM.** 2019. Raportteja ja muistioita 2019:14. Palliativisen hoidon ja saattohoidon tila Suomessa. Alueellinen kartoitus ja ehdotuksia laadun ja saatavuuden parantamiseksi. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161396/R_14_19_Palliativisen_hoidonjasaattohoidon_tila.pdf (på finska)
4. **Poghosyan L, Aiken LH, Sloane DM.** 2009. Factor structure of the Maslach Burnout Inventory: An analysis of data from large scale cross-sectional surveys of nurses from eight countries. International Journal of Nursing Studies, 46(7), 894–902. (på engelska)
5. **Työterveyslaitos.** 2016. Vaikuttava työuupumusinterventio. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131651/Vaikuttava_ty%C3%B6uupumusinterventio.pdf?sequence=1&isAllowed=y (på finska)